

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПОЛІМОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ

У статті розкриваються структура мотиваційної сфери та можливості використання методики полімотивації В.Ф.Моргуна для дослідження навчальної мотивації студентів різних форм навчання. Аналізуються включені до навчального мотиву різні змісти, рівні, форми, модальності діяльності.

Ключові слова: мотив, мотивація навчання, концепція багатовимірною розвитку особистості.

Постановка проблеми. Розвиток української освіти сьогодні характеризується широким взаємозв'язком між країнами, формуванням спільного освітнього простору, інтенсивним та вільним обміном результатами освітньої діяльності. Завданням вищої школи є прийняття провідних європейських стандартів та вдосконалення здобутків власної освітньої системи. Сучасні психолого-педагогічні дослідження вищої освіти вивчають як перетворення процесу навчання, педагогічної діяльності викладача, так і перебудову учбової діяльності студентів. Оскільки мотивація є вихідним компонентом навчальної діяльності, то вивчення її особливостей має важливе значення для оптимізації та інтенсифікації навчального процесу на всіх етапах. Мінливість та динамічність мотивації як психічного феномену вимагає вдосконалення та оновлення методів дослідження, використання сучасних багатовимірних методик вивчення мотиваційної сфери особистості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дозволяє стверджувати, що мотиваційна сфера є важливою складовою структури особистості. За даними досліджень українських вчених М.І. Алексєєвої, Б.Ф.Баєва, Г.О. Балла, Н.О.Бойко, М.Й.Боришевського, Ю.З.Гільбуха, С.У.Гончаренко, О.К.Дусавицького, С.Д.Максименко, Ю.І.Машбица, В.О.Моляко, В.Ф.Моргуна, С.Г.Москвичова, Н.А.Побірченко, В.В.Рибалка, Г.К.Середі, І.О.Синиці, О.В.Скрипченка, В.А.Семиченко, Ю.М.Швалба мотиваційна складова є провідним компонентом навчальної діяльності. Роботи таких українських вчених, як Г.О.Балл, Н.О.Бойко, М.Й.Боришевський, Ю.З.Гільбух, С.У.Гончаренко, Г.С.Костюк, С.Д.Максименко, В.О.Моляко, Н.А.Побірченко, В.В.Рибалка, О.В.Скрипченко, В.А.Семиченко, Ю.М.Швалб, А.В.Фурман, Т.С.Яценко розглядають мотивацію як важливий чинник психічної регуляції людської діяльності. Праці М.І.Алексєєвої, О.К.Дусавицького, С.С.Занюка, В.Ф.Моргуна, С.Г.Москвичова спеціально присвячені проблемам мотивації навчання.

О.М.Леонт'єв висуває положення про полімотивованість діяльності, спираючись на те, що складні форми поведінки і діяльності, до яких належить і навчальна, обумовлені одразу кількома потребами. Перший варіант полімотивації, за О.М.Леонт'євим, полягає в зумовленості навчальної діяльності як пізнавальними мотивами, так і соціальними, що надають цій діяльності "двойкий" сенс. Другий варіант полі-

мотивації – це поєднання смислоутворюючого мотиву, що здійснює функцію стимулу та напрямку смислоутворення, з мотивами-стимулами, котрі відіграють роль лише додаткової стимуляції даної діяльності [4]. Є.П.Льбін вважає, що справжня полімотивація має місце при досягненні людиною віддаленої мети (наприклад, у процесі навчальної діяльності – отримання освіти), яка спрямовується довгочасною мотиваційною установкою [3].

Тому перед дослідником мотивації навчання постає завдання дослідження не окремої її складової, а сукупності компонентів, що входять до її складу. Для дослідження мотивації навчання у практиці традиційно використовується такі групи методик: а) опосередковані методики (метод спостереження, бесіда з викладачами та батьками, аналіз успішності тощо); б) прямі методики (бесіда-інтерв'ю, «сходінка спонукань»); в) проєктивні методики (малюнкові методики, методика незакінчених речень тощо) [2]. Широкий репертуар мотивів дає можливість виявити методика дослідження полімотивації учнів та студентів, запропонована В.Ф.Моргуном. На думку В.Ф.Моргуна, в ході становлення індивіда різні компоненти діяльності мають різний мотивуючий потенціал [5]. Першим критерієм виділення провідних видів діяльності служить зміст мотиву. Найбільш значущі мотиви діяльності фіксуються й усвідомлюються особистістю, трансформуючись у спрямованість на світ і саму себе. У залежності від того, які емоційні переживання і почуття викликає предмет (досягнення, уникнення чи нейтральні), ставлення до нього може бути емоційно позитивним, негативним чи невизначеним. Позитивне ставлення, що спонукає до досягнення, слід розуміти як інтерес до предмета (у самому широкому значенні). І, нарешті, спрямованість визначається як провідний інтерес чи сукупність інтересів. Потреби, мотиви, ставлення, інтереси і спрямованість, що характеризують мотивацію особистості, слугують також підставою для виділення з загальної структури діяльності провідних діяльностей (О.Н.Леонт'єв, Б.Г.Анан'єв, Д.Б.Єльконін), хоча якісний склад і кількість провідних діяльностей у різних авторів не однакові. Другий критерій для виділення провідних діяльностей – системна будова діяльності (за О.Н.Леонт'євим). Людська діяльність реалізується зацікавленими, рефлексивними суб'єктами і містить у собі наступні складові: активність суб'єкта діяльності; його взаємини з іншими людьми, соціальним оточенням і суспільством у цілому; пе-

ретворення предметів за допомогою засобів у необхідні продукти діяльності. За думкою В.Ф.Моргуна, вичерпавши основні види діяльності, що можуть стати центром зацікавленості суб'єкта, ми й одержимо чотири “первинних” особливих діяльності: трудову (мотив – предмет, засоби і продукт діяльності); спілкування (мотив – значущий інший, а в широкому сенсі – група, суспільство); ігрову (провідний мотив – функціонування, у тому числі і з засобами діяльності, “сам по собі”); самодіяльну (мотив – набуття суб'єктом знань і способів соціально-предметної діяльності, що лежить в основі самовдосконалення суб'єкта, появою в нього нових потреб).

Навчальна діяльність є складною спільною діяльністю, що містить у собі дві більш прості: учіння – діяльність учня і навчання – діяльність вчителя. Учіння, у свою чергу, є “вторинною” діяльністю, оскільки має два провідних мотиви – самодіяльний і спілкування. Тобто, учіння визначається як самовдосконалення учня в умовах спілкування з носієм соціально-предметного досвіду. Б.Г.Ананьєв сформулював так: учіння – це пізнання плюс спілкування [1]. При вдосконалюванні суб'єкта діяльності провідним стає “внутрішній мотив” пізнання. Всі інші мотиви (ігровий, трудовий чи спілкування саме по собі) виявляються зовнішніми щодо пізнання, хоча вони всі присутні в навчанні і навіть можуть займати більш високі рівні в ієрархії мотивів особистості учня. Виходячи з такого розуміння пізнавального мотиву, можна визначити і пізнавальний інтерес як позитивне ставлення, чи як усвідомлений мотив досягнення, чи як усвідомлену потребу в досягненні, предметом якої виступає присвоєння учнями знань, насамперед наукових понять і способів соціально-предметної діяльності з ними, що призводить до розвитку здібностей учнів, самовдосконалення їх як особистостей.

Постановка завдань. Грунтуючись на багатовимірній концепції особистості [5], методика дослідження полімотивації учнів та студентів дозволяє простежити зміст кожного з мотивів за мірою ускладнення і розвитку як діяльності, так і самих мотивів, виявити місце мотивації навчання в різних видах діяльності. **Метою** статті є дослідження особливостей полімотивації студентів і визначення в ній місця навчальної мотивації. У дослідженні полімотивації студентів за опитувальником В.Ф.Моргуна прийняли участь 150 студентів 4-5 курсів стаціонарної, заочної форм навчання та другої вищої освіти психолого-педагогічного факультету спеціальностей психологія та соціальна педагогіка Полтавського державного педагогічного університету ім.В.Г.Короленка.

Виклад основного матеріалу дослідження. Опитування проводиться на друкованій основі спеціального бланку. Студентам пропонується відповісти на питання, що дозволяють розкрити конкретний зміст кожного з мотивів і визначити місце навчально-

го компонента в ньому. Для зручності опитувальник можна умовно розділити на складові.

Перша складова (питання 1,2,3,4 опитувальника) дозволяє розглянути включення студентами навчального компонента та мотивів навчання у різні за **змістом** діяльності: ігрову (функціонування), трудову (обов'язкову), спілкування та самодіяльності (саморозвитку). Друга складова (питання 5,6,7) допомагає простежити мотивацію навчання при ускладненні **рівня** діяльності: навчання, відтворення, творчості. Третя складова (питання 8,9,10) дає змогу проаналізувати включення навчального компоненту в різні **форми** діяльності: моторно-продуктивну, перцептивну (спостереження), мовленнєво-розумову. Четверта складова (останні п'ять питань опитувальника) дозволяє розглянути мотивування різних **модальностей** настрою: від крайнього позитивного до крайнього негативного.

При обробці результатів опитування на підставі аналізу відповідей можна узагальнити декілька змістовних блоків: навчання, хобі, спорт, господарська праця, читання, професійна діяльність тощо. Відповідно до мети нашого дослідження ми виділили блоки, що характеризують *мотивацію навчання*: процес навчання, набуття нових знань, студентське життя взагалі, задоволення від отримання знань, інтерес до окремого навчального предмету, стосунки з одногрупниками та викладачами, оцінки (підраховується кількість відповідей по кожному блоку для кожного студента, а потім для кожної групи).

Бланк опитувальника полімотивації:

Інструкція: Дайте, будь ласка, відповіді на питання.

1. Яку справу ти вважаєш для себе найзахоплюючою?
2. З ким ти більш за все любиш спілкуватися?
3. Які якості твого характеру та здібності ти намагаєшся поліпшити?
4. Яку справу, необхідну для інших, ти намагаєшся доводити до кінця?
5. Чим тобі подобається займатися під керівництвом викладачів?
6. Які звичні обов'язки ти виконуєш з найбільшим бажанням?
7. Що ти любиш робити творчо та самостійно?
8. Що ти намагаєшся робити своїми руками, яку фізичну роботу виконувати?
9. Що ти любиш слухати і за чим ти міг би спостерігати годинами?
10. Про що ти любиш розповідати іншим, про що розмірковувати?
11. Що тебе більш за все радує в університеті?
12. В чому причина твого доброго настрою в університеті?
13. Коли у тебе буває нормальній настрій в університеті?
14. Що є основною причиною поганого настрою в університеті?

15. Що тебе більш за все засмучує в університеті?

Дослідження полімотивації дозволило виявити місце навчальних мотивів у різних видах діяльності. Розглянемо включення навчальних мотивів в різні за змістом види діяльності: *ігрову* (функціонування), *трудова* (обов'язку), *спілкування* та *самодіяльності* (саморозвитку). Аналіз включення навчального компонента в діяльність *функціонування* (улюблена справа) виявив, що у студентів стаціонару перше рангове місце належить читанню (30%), друге – навчанню (29%), третє – хобі (17%), четверте – спілкуванню (13%), п'яте – спорту, туризму (11%), шосте місце – професійна діяльність (5%). (Деякі студенти стаціонарного відділення навчаються за індивідуальним графіком і вже працюють за спеціальністю). У студентів заочної форми навчання перше рангове місце поділили професійна діяльність і хобі (по 29%), на другому місці спілкування (19%), на третьому – навчання (17%), на четвертому – читання (6%). Студенти другої вищої освіти перше місце віддають професійній діяльності (43%), друге – хобі (24%), третє – навчанню (19%), четверте – спілкуванню (17%), п'яте – читанню (6%), шосте – заняттям спортом, туризму (2%). Таким чином, усі студенти віддали навчанню як улюбленій справі друге місце. Але у студентів стаціонарного відділення цей показник значно вище (29%), ніж у студентів заочників (17%) та другої вищої освіти (19%). Ми виділили в окремий блок читання, як складову навчальної діяльності. Звертає на себе увагу також велика різниця між бажанням читати студентів стаціонару (30%) і заочниками та другої вищої освіти (по 6%).

Аналіз включення навчального компонента в *трудова* діяльність (справу, необхідну для інших) виявив наступне. Студенти стаціонару в якості справи, необхідної для інших, на перше місце ставлять власні учбові обов'язки (39%), на друге – виконання прохань оточуючих (16%), а на третьому місці будь яка доручена справа (11%), не змогли відповісти – 34%. У студентів-заочників на першому місці виконання прохань оточуючих (44%), друге місце посідає будь яка доручена справа (35%), третє місце – професійні обов'язки (21%). Друга вища освіта: перше місце – виконання прохань оточуючих (45%), друге – професійні обов'язки (40%), будь яка доручена справа (15%). Як бачимо, тільки студенти стаціонару вважають своє власне навчання справою необхідною для інших і включають навчальний мотив у трудову діяльність. У студентів-заочників і другої вищої освіти переважають справи для інших (це в основному сім'я) та професійні обов'язки.

Аналіз включення навчального компонента в діяльність *спілкування* (з ким подобається спілкуватися) виявив наступне. Студенти стаціонарного відділення більше люблять спілкуватися з друзями (30%), одногрупниками (25%), рідними (20%), викладачами (15%) та цікавими людьми (10%). Студенти-заочники: друзі

(30%), рідні (19%), колеги (18%), одногрупники (17%), цікаві люди (9%) та викладачами (7%). Студенти другої вищої освіти: друзі (27%), рідні (17%), колеги (15%), одногрупники (15%), викладачі (12%), цікаві люди (10%), однодумці (4%). Отже, студенти стаціонару більше люблять спілкуватися з друзями та одногрупниками, заочники та друга вища – з друзями та рідними. Спілкування з викладачами студентам стаціонару подобається дещо більше (15%), у порівнянні із заочниками (7%) та другою вищою освітою (12%).

Аналіз включення навчального компонента в самодіяльність (*діяльність саморозвитку*), це риси характеру, вміння, навички та здібності, що необхідно вдосконалювати, виявив наступне. На першому місці у студентів стаціонару бажання покращити характер – 49%, на другому – навчальні успіхи (46%), на третьому – професійні якості (5%). У студентів-заочників та другої вищої освіти на першому місці – вдосконалення характеру (60% і 55%), на другому – вдосконалення професійних якостей (з однаковим показником 25%), на третьому – покращення навчальних успіхів (15% і 20%). Таким чином, навчальні успіхи є значущими тільки для студентів стаціонару (46%), а студенти-заочники та друга вища освіта залишають їм останні місця (відповідно 15 і 20%).

Проаналізуємо якості характеру, які студенти вважають за необхідне вдосконалювати. Студенти стаціонару перш за все бажать позбутися ліні (30%), бути більш наполегливими та самостійними (по 17%), цілеспрямованими, розвивати власну комунікабельність (по 11%), відповідальність та пунктуальність (по 7%). Студенти-заочники перш за все також бажать позбутися ліні (17%), розвинути такі риси як комунікабельність, відповідальність, цілеспрямованість (по 11%), організованість, спостережливість, силу волі, оптимізм (по 7%), стриманість (8%). Серед студентів-заочників 14% таких, що не бажать щось вдосконалювати в своєму характері. Студенти другої вищої освіти вважають, що їм заважають у досягненнях нерозвинута увага, пам'ять, уява (по 15%) і бажать розвивати творче мислення, комунікабельність, організованість, наполегливість (по 12%), силу волі (7%). Тепер розглянемо включення навчальних мотивів у різні за **рівнем** діяльності: *навчання*, *відтворення*, *творчості*.

Аналіз включення навчального компонента в діяльність на рівні *навчання* (чим подобається займатися під керівництвом вчителів) виявив наступне. Узагальнюючи відповіді студентів всіх форм навчання визначилися такі форми занять від керівництвом викладачів: науково-дослідницька діяльність; набуття професійних вмінь та навичок (практична робота з конкретними психологічними методиками) і навчання взагалі (оволодіння знаннями з різних дисциплін, пізнання нового). Стаціонар: навчання взагалі (40%), науково-дослідна (38%), конкретні професійні вміння та навички (22%). Заочники: конкретні професійні вміння та навички (55%), науково-дослідна (24%), навчання

взагалі (21%). Друга вища освіта: конкретні професійні вміння та навички (55%), науково-дослідна (28%), навчання взагалі (17%). Як бачимо, на рівні навчання студенти стаціонару більш керуються широкими пізнавальними мотивами (38%), бажанням набувати знання, а студенти-заочники та друга вища освіта бажають перш за все оволодіти конкретними навичками роботи за спеціальністю (по 55%).

Аналіз включення навчального компонента в діяльність на рівні *відтворення* (звичних справ) виявив наступне. Стаціонар: виконання обов'язків у сім'ї, по дому та господарству (60%), навчальні завдання (37%), професійні обов'язки (3%). Заочники: виконання обов'язків у сім'ї, по дому та господарству (40%), професійні обов'язки (39%), навчальні завдання (21%). Друга вища освіта: професійні обов'язки (45%), виконання обов'язків у сім'ї, по дому та господарству (39%), навчальні завдання (16%). Отже, студенти стаціонару навчальним завданням на рівні відтворення знов віддають більшу перевагу (37%) ніж студенти заочники (21%) та друга вища освіта (16%).

Аналіз включення навчального компонента в діяльність на рівні *творчості* (виконання самостійно та творчо) виявив наступне. Стаціонар: хобі (59%), навчання (30%), домашні справи (11%). Заочне: хобі (38%), професія (32%), домашні справи (22%), навчання (8%). Друга вища освіта: хобі (35%), професія (33%), домашні справи (23%), навчання (9%). Таким чином, всі студенти надають перевагу проявам творчості у заняттях хобі, але студенти стаціонару більш творчо виконує навчальні завдання (30%), ніж студенти-заочники (8%) та друга вища освіта (9%).

Далі розглянемо включення навчальних мотивів у різні за **формою** види діяльності: *моторно-продуктивну, перцептивну (спостереження), мовленнєво-розумову*. Аналіз включення навчального компонента у моторно-продуктивну форми діяльності (те, що робиться «своїми руками» й фізична праця) виявив наступне. Стаціонар: хобі (50%), господарські справи (22%), заняття спортом (20%), будь-яка фізична робота (8%). Заочне відділення: хобі (44%), господарські справи (22%), заняття спортом (17%), будь-яка фізична робота (17%). Друга вища освіта: хобі (42%), господарські справи (25%), заняття спортом (11%), будь-яка фізична робота (22%). Як бачимо, всі студенти не включають до моторно-продуктивної форми діяльності навчальний компонент. Аналіз включення навчального компонента в *перцептивну* (спостереження) форму діяльності (що любиш слухати і за чим міг би спостерігати годинами) виявив наступне. Стаціонар: музика (40%), викладач (21%), поведінка та спілкування людей (17%), телепередачі (12%), природа (10%). Заочники: музика (37%), телепередачі (30%), поведінка та спілкування людей (15%), викладач (11%), природа (7%). Друга вища освіта: музика (38%), телепередачі (33%), поведінка та спілкування людей (12%), викладач (10%), природа (7%). Отже, студенти стаціонарного відділення на-

дають більшого значення тому, що розповідає викладач (21%) у порівнянні зі студентами заочниками (7%) та другою вищою освітою (10%).

Аналіз включення навчального компонента в *мовленнєво-розумову* форму діяльності (про що любиш розповідати іншим, про що розмірковувати) виявив наступне. Стаціонар: розмови про особисте життя, сім'ю, свій досвід (43%), про життя взагалі, взаємини між людьми (22%), навчання (15%), професію (22%). Заочники: розмови про особисте життя, сім'ю, свій досвід (41%), про життя взагалі, взаємини між людьми (37%), навчання (3%), професію (30%). Друга вища освіта: розмови про особисте життя, сім'ю, свій досвід (39%), про життя взагалі, взаємини між людьми (22%), навчання (4%), професію (34%). Таким чином, про навчання студенти стаціонару розмірковують та розмовляють значно більше (15%), ніж студенти-заочники (3%) та студенти другої вищої освіти (4%).

Далі проаналізуємо мотивування студентами різних *модальностей настрою*. Найбільш вагомими причинами усіх модальностей настрою студентів трьох форм навчання виявилися: оцінки, спілкування з одногрупниками, цікаві заняття, здобуття нових знань, спілкування з викладачами, самопочуття, відсутність сімейних проблем, перенавантаження, погане самопочуття, проблеми на роботі, можливість вдало поєднувати навчання з основною роботою та виконанням сімейних обов'язків. Розглянемо ці причини за їх значимістю для студентів.

Дуже позитивний настрій студентів стаціонару залежить від оцінок (42%), взаємин з одногрупниками (30%), цікавих занять та спілкування з викладачами (18%), здобуття нових знань (10%). Позитивний настрій – від оцінок (33%), взаємин з одногрупниками (25%), цікавих занять та спілкування з викладачами (19%), здобуття нових знань, оволодіння професією (17%), гарного самопочуття (6%). Нейтральний настрій залежить від оцінки (20%), взаємин з одногрупниками (17%), цікавих занять, спілкування з викладачами та здобуття нових знань (по 15%). На негативний настрій впливають перенавантаження (27%), погані оцінки (22%), проблеми в сім'ї (18%), стосунки з викладачами (13%), самопочуття та взаємини з одногрупниками (по 10%). Причиною дуже негативного настрою бувають проблеми у сім'ї (30%), погані оцінки (25%), перенавантаження (14%), взаємини з викладачами (11%), а також самопочуття та взаємини з однолітками (по 10%).

У студентів заочного відділення різні модальності настрою мають такі причини. Дуже позитивний настрій студентів залежить від взаємин з одногрупниками (28%), оцінок (22%), самопочуття (21%), можливості поєднувати роботу та навчання (15%), цікавих занять, спілкування з викладачами (9%), здобуття нових знань (5%). Причиною позитивного настрою є можливість поєднувати навчання та роботу (27%), оцінки та самопочуття (по 20%), взаємини з одногрупниками (15%), цікаві заняття, спілкування з викладачами (12%), здобуття нових знань

(6%). Нейтральний настрій студентів залежить від відсутності проблем у сім'ї та можливості поєднувати навчання та роботу (по 23%), взаємин з одногрупниками (17%), гарного самопочуття (14%), оцінок (10%), цікавих занять, спілкування з викладачами (8%), здобуття нових знань (5%). Причинами негативного настрою є проблеми в сім'ї та на роботі (30%), перенавантаження (21%), самопочуття (19%), оцінки (15%), взаємини з одногрупниками (10%), взаємини з викладачами (5%). Дуже негативний настрій студентів залежить від проблем у сім'ї та на роботі (38%), перенавантаження (20%), самопочуття (17%), оцінок (15%), взаємин з одногрупниками (5%).

У студентів заочного відділення різні модальності настрою мають такі причини. Дуже позитивний настрій залежить від спілкування з одногрупниками (22%), гарного самопочуття (20%), оцінок (19%), можливості поєднувати навчання та роботу (18%), цікавих занять, спілкування з одногрупниками (4%). На позитивний настрій впливають можливість поєднувати навчання та роботу (23%), оцінки (22%), цікаві заняття, спілкування з викладачами, взаємини з одногрупниками, самопочуття (по 15%), здобуття нових знань (10%). Причинами нейтрального настрою є можливість поєднувати навчання та роботу (21%), відсутність проблем у сім'ї та на роботі (20%), спілкування з одногрупниками (18%), самопочуття (16%), оцінки (10%), здобуття нових знань (9%). Негативний настрій залежить від проблем в сім'ї та на роботі (30%), самопочуття та перенавантаження (по 20%), оцінок (15%), взаємин з одногрупниками (10%). На дуже негативний настрій впливають проблеми у сім'ї та на роботі (35%), перенавантаження (20%), оцінки (17%), самопочуття (15%), спілкування з одногрупниками (8%), взаємини з викладачами (5%).

ЛІТЕРАТУРА

1. Ананьев Б.Г. О проблемах современного человекознания / Б.Г.Ананьев. – М.: Наука, 1977. – 380с.
2. Елфимова Н.В. Диагностика и коррекция мотивации учения у дошкольников и младших школьников: Учеб.-метод. Пособие / Н.В.Елфимова. – М.: Изд.МГУ, 1991. – 108с.
3. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы / Е.П.Ильин. – СПб: Издательство "Питер", 2000. – 512с.

REFERENCES

1. Ananyev, B. G. (1977). *O problemakh sovremenogo chelovekoznaniiya* [To the problems of modern human science]. Moscow: Nauka [in Russian].
2. Elfimova, N. V. (1991). *Diagnostika i korrektsiya motivatsii ucheniya u doshkolnikov i mladshih shkolnikov* [Diagnosis and correction of learning motivation of pre-school and primary school children]. Moscow: Izdatelstvo MGU [in Russian].
3. Ilin, Ye. P. (2000). *Motivatsiya i motiv* [Motivation and motive]. St. "Piter" [in Russian].

Як бачимо, у студентів стаціонару виявилася більша залежність настрою від оцінок, цікавих занять, взаємин з одногрупниками та викладачами, перенавантаження. У студентів-заочників та другої вищої освіти на зміни настрою більше впливають проблеми в сім'ї та на роботі, самопочуття, можливість вдало поєднувати навчання та роботу.

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Результати дослідження полімотивації студентів і аналіз мотивації навчання дозволяють зробити наступні висновки. Мотивація навчання переважає у студентів стаціонарного відділення у різних за змістом видах діяльності: трудовій, функціонуванні, спілкуванні та саморозвитку, в той час, як для студентів заочників та другої вищої освіти провідними є професійні мотиви. У діяльностях різних рівнів мотивація навчання студентів стаціонару є також вищою, ніж у студентів-заочників та другої вищої освіти: на рівні навчання студенти стаціонару більше віддають перевагу широким соціальним мотивам, ніж вузькоособистісним; на рівнях відтворення та творчості навчальні мотиви є більш вагомими. У студентів стаціонару переважає навчальна мотивація також в перцептивній та мовленнєво-розумових формах. Усі студенти не включають навчальний компонент до моторно-продуктивної форми діяльності. Модальності настрою студентів стаціонару більше залежать від навчальних компонентів: оцінок, навчальних занять, взаємин з одногрупниками та викладачами. У подальшому планується дослідження динаміки полімотивації студентів протягом навчання у вищому навчальному закладі та виявлення відмінностей у полімотивації студентів різних спеціальностей.

4. Леонтьев А.Н. Потребности, мотивы, эмоции / А.Н.Леонтьев. – М.: Изд-во МГУ, 1971. – 139 с.
5. Моргун В.Ф. Психологические условия воспитания познавательного интереса учащихся к учебному предмету / В.Ф.Моргун – Дис. ... канд.психол.наук: 19.00.07 – М., 1979. – 175с.

4. Leontyev, A. N. (1971). *Potrebnosti, motivy, emotsii* [Needs, motives, emotions]. Moscow: Izdatelstvo MGU [in Russian].
5. Morgun, V. F. (1979). *Psikhologicheskie usloviya vospitaniya poznavatel'nogo interesa uchashchikhsya k uchebnomu predmetu* [Psychological conditions for education of students' cognitive interest in school subject]. *Candidate's thesis*. Moscow [in Russian].

Н. А. Юдина

ИССЛЕДОВАНИЕ ОСОБЕННОСТЕЙ ПОЛИМОТИВАЦИИ СТУДЕНТОВ

В статье раскрываются структура мотивационной сферы и возможности использования методики полимотивации В.Ф.Моргуна для исследования учебной мотивации студентов разных форм обучения. Анализируется включение учебного компонента в разные содержания, уровни, формы и модальности деятельности.

Ключевые слова: мотив, мотивация учения, концепция многомерного развития личности.

N. A. Yudina

RESEARCH ON PECULIARITIES OF STUDENTS' POLIMOTIVATION

The article is aimed at investigating the peculiarities of students' polimotivation and determining the place of academic motivation in it. The study was carried out according to the questionnaire of V. F. Morgun. It involved 150 fourth- and fifth-year students of full- and part-time education as well as students obtaining second university degree at Psychological and Pedagogical Faculty in Poltava State Pedagogical University named after V.G. Korolenko. The results of students' polimotivation research and the analysis of academic motivation allow the author to come to the following conclusions. Full-time students show the highest level academic motivation in different types of activity, such as labour activity, communication and self-development. At the same time the leading motives of part-time students and second university degree seekers are the professional ones. Full-time students' academic motivation in activities of different levels is also higher than that of part-time students and second university degree seekers: on the level of education full-time students prefer wide social motives to narrowly personality ones; on the level of reproduction and creativity academic motives are more significant. Full-time students show prevailing of academic motivation in perceptive, speech and intellectual forms. All the students do not include educational component in motorial and productive forms of activity. Full-time students' mood modality depends more on such educational components as marks, classes, relationships with their fellow students and teachers. Going forward, it is planned to investigate the dynamics of student's polimotivation during their studying at higher educational institution and revealing the difference in the polimotivation of students specializing in different fields.

Keywords: motive, academic motivation, concept of multidimensional personality development.

Подано до редакції 09.06.14